

Etappe 16 christelijke spiritualiteit Kloosterpad Groningen

Dagboek Rik Timmermans: Bid Luister Leef : 9 april Dietrich Bonhoeffer (1906-1945)

Dietrich Bonhoeffer is een lutherse pastor en theoloog. Hij studeert theologie in Duitsland en Amerika. Als duidelijk wordt dat er opnieuw een grote oorlog komt, kiest hij ervoor zijn veilige omgeving te verlaten. Hij keert terug naar Duitsland en waar anderen liever hun mond houden, spreekt Bonhoeffer zich fel uit tegen het regime van Hitler. Hij is betrokken bij plannen om Hitler te vermoorden, maar die mislukken. In 1943 wordt Bonhoeffer opgepakt en gevangengezet. Drie weken voor het einde van de oorlog wordt hij geëxecuteerd. In de gevangenis wil hij een commentaar schrijven op psalm 119, maar hij komt niet verder dan het derde couplet. In deze psalm staat een vers dat de kern raakt waaruit Bonhoeffer leefde:

Mediteer: U bent nabij, Heer, en al uw geboden zijn waarheid.

Heer, open mijn lippen.
En mijn mond zal uw lof verkondigen.
Van zonsopgang tot zonsondergang
moet uw naam worden geloofd.
God, kom mij te hulp,
Heer, haast U mij te helpen.
Eer aan de Vader en de Zoon en de heilige Geest zoals het was in het begin en nu en altijd en in de
eeuwen der eeuwen. Amen.

Bijbellezing: Psalm 56:6-12

Hun woorden krenken mij de hele dag : tegen mij zijn hun boze plannen gericht.
Ze wachten hun kans af en bespieden mijn gangen : loerend op mijn leven.
Gaan zij hun straf ontlopen? : Toon uw toorn, God, en sla dat volk neer! Mijn omzwervingen hebt u
opgetekend : vang mijn tranen op in uw
kruik. Staat het niet alles in uw boek?
In het uur dat ik u aanroep wijk mijn vijanden : want dit weet ik: God
staat mij terzijde.
Op God, wiens woord ik prijs : op de Heer, wiens woord ik prijs,
op God vertrouw ik, angst ken ik niet : wat kan een mens mij aandoen?

Mediteer: U bent nabij, Heer, en al uw geboden zijn waarheid.

Stilte

U bent nabij, Heer, en al uw geboden zijn waarheid.

De broeders van Taizé schreven een korte levensbeschrijving van Bonhoeffer en voegden daarna een kort commentaar op drie belangrijke boeken van hem toe. Daarin schrijven de broeders:
» Hoe kunnen we dan in deze tijd over Christus spreken? Bonhoeffers antwoord luidt: door ons leven. Het is indrukwekkend om te zien hoe hij aan zijn petekind de toekomst beschrijft: 'De dag komt waarop het niet meer mogelijk zal zijn om openlijk over God te praten. Maar wij zullen bidden, we zullen doen wat juist is en Gods tijd zal komen.' Bonhoeffer gelooft dat het leven ons de taal zal geven die nodig is. We kunnen tegenwoordig allemaal voelen hoe ontzettend moeilijk het is, zelfs als het om degenen gaat die ons het meest na zijn, om te praten over de verlossing door Christus, over leven na de dood of, meer nog, over de drie-eenheid. Dat alles staat zo ver af van mensen die op een bepaalde manier geen behoefte meer hebben aan God. Hoe vinden we het vertrouwen dat als wij daaruit leven, de taal om erover te spreken ons geschonken zal worden? Die taal zal ons niet gegeven worden wanneer we het evangelie voor ons acceptabel maken door het te begrenzen. Nee, de taal wordt ons gegeven wanneer wij er werkelijk uit leven. «

Pelgrimeren
in Groningen

Bid voor gebeurtenissen in de wereld

Gebed: Dank U, Heer, dat U altijd nabij bent. Juist als alles duister lijkt, gebruikt U ons en kunnen wij een licht zijn. Dat licht is vaak feller en stralender dan wij beseffen. En als ons lichtje bijna uitwaait of zijn kracht verliest, is er altijd het grote licht dat nooit uitdooft. Wij kunnen ons daaraan opwarmen en er nieuwe energie uit krijgen. Laten wij dat ook telkens beseffen in ons dagelijks leven.

Onze Vader

God, wees ons genadig en zegen ons,
laat het licht van uw gelaat over ons schijnen.
Dan zal men op aarde uw weg leren kennen,
in heel de wereld uw reddende kracht.